

Maciej Karpiński, Katarzyna Klessa, *Linguist in the Field: A Practical Guide to Speech Data Collection, Processing, and Management*. Poznań 2021, Wydawnictwo Rys, ss. 110

Książka pomyślana jest jako praktyczny, zwięzły przewodnik poświęcony gromadzeniu danych lingwistycznych w warunkach terenowych, przetwarzaniu ich oraz zarządzaniu nimi. Zawiera także dawkę rozważań metodologicznych na temat niektórych obszarów językoznawstwa i specyficznych wymagań dotyczących nagrań mowy, analizy materiału językowego, jego przechowywania i współdzielenia. Autorzy podjęli się niezwykle ważnego i potrzebnego zadania polegającego na usystematyzowaniu i opisaniu poszczególnych aspektów właściwego przygotowania i przeprowadzenia nagrań oraz porządkowania i przechowywania zgromadzonych danych. Uwzględnili przy tym m.in. specyfikę badanej społeczności językowej, przepisy prawa i dobrych praktyk. Tym samym gromadzone od dwudziestu lat i opisane w książce umiejętności, doświadczenia i obserwacje Autorów lingwistów stały się dostępne i pomocne dla ogółu zainteresowanych odbiorców. Podobnej pozycji książkowej, podejmującej opisaną powyżej tematykę, nie znajdziemy na rynku wydawniczym. Jest to pierwsze tego typu praktyczne opracowanie.

Konstrukcja rozprawy jest przejrzysta i spójna, a przedstawione w niej treści zawierają się w siedmiu rozdziałach. Rozdział *Introduction* wprowadza czytelnika w zakres podjętych zagadnień. W rozdziale pierwszym przedstawiono tematykę planowania nagrań, z uwzględnieniem jej aspektów metodologicznych, technicznych i organizacyjnych. Zwrócenie uwagi na wiele, wydawałoby się niekiedy oczywistych, szczegółów powinno uchronić uważnych czytelników recenzowanej monografii przed zbędną stratą czasu i stresem. Za bardzo pomocne należy uznać przygotowane przez Autorów przejrzyste zestawienia dotyczące dokumentacji sesji nagraniowych, opisujące składowe elementy planu, list kontrolnych i procedur. Przygotowanie własnych nagrań według opracowanych wskazówek niewątpliwie pozwoli uniknąć wielu niepotrzebnych błędów. Rozdział drugi poświęcony został zagadnieniom organizacji i kontroli przestrzeni nagraniowej, doboru sprzętu (rejestratory, mikrofony, akcesoria) i jego ustawień. Znajdziemy tu mnóstwo cennych, praktycznych wskazówek i uwag pomocnych w przygotowaniu i przeprowadzeniu własnych sesji nagraniowych w różnych warunkach. W kolejnym, trzecim, rozdziale pomieszczono wiele istotnych technicznych informacji dotyczących przetwarzania sygnału mowy, takich jak: formatowanie plików, konwersja, cięcie i dzielenie nagrań, normalizacja amplitudy czy kompresja i filtrowanie sygnału mowy. Zostały one przedstawione w przejrzysty i zrozumiały sposób z myślą o odbiorcach, którzy nie mają wykształcenia technologicznego. Należy docenić krytyczne spojrzenie Autorów na niektóre z opisanych operacji z zakresu przetwarzania mowy, podkreślające ich destrukcyjny charakter i zmieniający sygnał w sposób, który czyni go nieprzydatnym dla pewnych typów dalszych analiz. W rozdziale czwartym przewodnika omówiono zagadnienia dotyczące transkrypcji, segmentacji i anotacji sygnału mowy, zarówno odnośnie do cech językowych oraz parajęzykowych, jak i niejęzykowych. Autorzy przedstawiają wymienione zagadnienia, odsyłając czytelników do konkretnych narzędzi i podając przykłady ich praktycznego zastosowania. Piąty rozdział monografii poświęco-

ny został porządkowaniu danych i metadanych lingwistycznych, ich ochronie, udostępnianiu z wykorzystaniem własnej infrastruktury lub istniejących repozytoriów oraz publikowaniu (z uwzględnieniem rozmaitych aspektów prawnych). W ostatnim rozdziale monografii zamieszczona została bibliografia i załączniki: sporządzona przez Autorów lista ogólnie dostępnego oprogramowania i zasobów internetowych przydatnych w badaniach lingwistycznych (wraz z ich krótką charakterystyką) oraz spis publikacji książkowych, rozdziałów w podręcznikach i artykułów poświęconych lingwistycznym badaniom terenowym.

Książka pt. *Linguist in the Field: A Practical Guide to Speech Data Collection, Processing, and Management* autorstwa Macieja Karpińskiego i Katarzyny Klesy to lektura obowiązkowa dla studentów kierunków lingwistycznych i wykładowców prowadzących przedmioty z zakresu językoznawstwa (w tym fonetyki). Naukowcy doświadczeni w prowadzeniu językoznawczych badań terenowych również znajdą w tej publikacji wiele interesujących zagadnień i praktycznych wskazówek. Ważne dla siebie wątki odnajdą tutaj także specjaliści zajmujący się technologią mowy i języka oraz wszystkie osoby zainteresowane gromadzeniem danych lingwistycznych, ich przetwarzaniem i zarządzaniem nimi.

dr hab. Anita Lorenc, prof. UW
Uniwersytet Warszawski, Wydział Polonistyki,
Instytut Polonistyki Stosowanej